GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seria garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 142. *Sâmbătă 11 (23) Augustŭ* **1884.**

Brașovŭ în 10 (22) Augustŭ.

Serbarea de alaltaeri a ḍilei sf.-lui Stefanŭ, întemeiătorulŭ regatului Ungariei, a datŭ prilegiu foilorŭ unguresci de a scrie articulĭ contemplativĭ și retrospectivĭ.

Ḍiarele guvernamentale au întrebuințatŭ acestŭ momentŭ spre a cântá imnurĭ de laudă și a se închiná din nou idolului „statului maghiarŭ,“ fantasândŭ de atotputernicia lui. Statulŭ este la ei alfa și omega; elŭ este în închipuirea șoviniștilorŭ și-a teroriștilorŭ ceva cu totulŭ deosebitŭ de societate, ba are chiar scopurĭ politice, carĭ vinŭ în contrastŭ cu scopurile societății; este statulŭ cu kalpak și cu pintenĭ, ce-lŭ representă cei dela guvernŭ. Totŭ ce voiescŭ și ce-șĭ gândescŭ aceștia se cuprinde în cuvintele: „ideă de statŭ maghiarŭ.“ Purtătorulŭ acestei idei este Tisza Kalman. „Imensele progrese,“ ce le „facemŭ“ mereu, ca raculŭ, nespusele bunătățĭ și fericirĭ, de carĭ avemŭ parte pe hârtiă: „tóte, tóte nu suntŭ decâtŭ productulŭ „statului maghiarŭ“ și alŭ geniului profetului lui.“ De ar fi sĕ luămŭ în seriosŭ vorbele foilorŭ guvernamentale, amŭ trebuí sĕ credemŭ, că și viéța nóstră avemŭ sĕ-o mulțămimŭ numai și numai acelei concepțiunĭ, ce s'a formatŭ în creerii d-lui Tisza și pe care o numescŭ: *„statŭ liberalŭ progresistŭ maghiarŭ.“*

Fațā cu idolatria guvernamentalilorŭ este bine că se mai găsesce câte unŭ ḍiarŭ opposiționalŭ maghiarŭ, care sĕ aibă curagiulŭ de a le spune în fața celorŭ dela putere, că s'au lĕpădatŭ de principiele salvatóre ale întemeiătorului statului ungarŭ și că prin urmare n'au alesŭ bine momentulŭ spre a se lăudá.

Acésta li-o spune „Egyetértés,“ se înțelege cu órecarĭ reserve, căcĭ nu este nicĭ acestŭ ḍiarŭ oposițíonalŭ scutitŭ de bóla șovinismului maghiarŭ. După ce citéză acsioma de statŭ a s-lui Stefanŭ: „Unius linguae, uniusque moris regnum imbecille et fragile est,“ adecă: este slabŭ statulŭ, ai cărui locuitorĭ vorbescŭ numai o limbă și posedŭ aceiașĭ cultură și aceleașĭ moravurĭ, „Egyetértés“ ḍice că devisa acésta de aceea și-a ales'o primulŭ rege alŭ Ungariei, pentru că a sciutŭ, că nobila emulațiune a diferitelorŭ neamurĭ pe terêmulŭ muncei și alŭ culturei va face sĕ prospereze țéra.

Problema s-lui Stefanŭ erá de a câștigá pe cei venițĭ din Asia pentru cultură, ér pe cei aflațĭ în țéră a-i câștigá pentru aceea, ca fațā cu nou întemeiatulŭ statŭ sĕ abḍică de tóte inimicițiele. Numai douĕ mijlóce — ḍice „Egyertértés“ — l'au putută duce la acéstă țintă cu siguritate. Unulŭ a fostŭ *blândeța*, ér celalaltŭ *echitatea*...

Mai departe continuă așa:

„In spiritulŭ marelui rege a trăitŭ țéra aprópe 900 de anĭ. Dér acum ne-amŭ lĕpĕdatŭ de principiele lui. Amŭ lăsatŭ vechile instituțiunĭ, amŭ întorsŭ tóte cu fundulŭ în susŭ și am așĕḍatŭ statulŭ pe alte base, așa numite moderne. Amŭ părăsitŭ cărarea, ce ni-a arătat'o marele rege. Nu mai căutămŭ puterea nóstră în aceea, că formămŭ unŭ complecsŭ de mai multe neamurĭ. Intr'o sută de anĭ amŭ învĕțatŭ multŭ, ce mai înainte nu pricepémŭ. Vĕḍurămŭ, că naționalitățile nu suntŭ numai pentru aceea bune, ca sĕ emuleze una cu alta spre binele patriei comune, ci se potŭ întrebuințá și spre a subjugá pe unele prin altele. Multe esperințe triste a făcutŭ națiunea în timpulŭ din urmă. A părăsitŭ învĕțăturile s-lui Stefanŭ....“

Sunt caracteristice aceste cuvinte ale fóiei oposiționale. Ea vede, că națiunea maghiară a părăsitŭ calea cea adevĕrată și s'a aruncatŭ în brațele unei politice aventuróse, dér sĕmte că nu mai are puterea morală de a se întórce la vechile tradițiunĭ ale statului ungarŭ.

Maghiarii nu mai caută puterea statului în unirea tuturorŭ neamurilorŭ, ce trăescŭ într'ênsulŭ, și în mulțumirea lorŭ. Ei au începutŭ a priví conlocuitorii lorŭ de altă limbă ca pe nisce dușmanĭ ai esistenței lorŭ. Acésta este o mare nenorocire. Suntemŭ sigurĭ, că mulțĭ Maghiarĭ o recunoscŭ împreună cu „Egyetértés,“ dér nu-șĭ potŭ ajutá, cum nu-șĭ póte ajutá jucătorulŭ de cărțĭ pasionatŭ, care până ce mai are o lăscaiă rischéză mereu totŭ în speranță, că va câștigá.

Are dreptate dér „Egyerértés“ sub asemenĭ împrejurărĭ, cândŭ ḍice, că totŭ ce zidescŭ aḍi cei dela putere este ziditŭ pe nisipŭ, numai de aḍi pe mâne.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Paris, 22 Augustŭ. — Tratările dintre Francia și China n'au avutŭ nicĭ unŭ resultatŭ. Ambasadorulŭ chinezŭ a primitŭ ordinŭ sĕ se întórcă la postulŭ sĕu din Berlinŭ. Lifonigfao s'a despărțitŭ de Ferry, care a dispusŭ sĕ dea pasaportŭ.

Londra, 22 Augustŭ. — După scirea din Peching data de „Times,“ consulatele francese au datŭ josŭ bandierele francese, încredințândŭ pe supușii francesĭ protecțiunii ambasadorului rusŭ.

CRONICA ḌILEI.

Tratatulŭ încheiatŭ la 2 Aprilie 1884 între monarchia austro-ungară și Rusia cu privire la întroducerea corespondinței directe între tribunalele austriace din ocolulŭ judecătorescŭ alŭ Lembergului și celŭ alŭ Cracoviei și între celŭ rusescŭ alŭ Varșoviei cuprinde 9 articole. In ele se arată modalitatea, în care se va face corespondența; cercetările, peste cari se vorŭ întinde disposițiunile judecătoresci și timpulŭ câtŭ va ținea.

*

Din Pesta au fostŭ isgonițĭ de poliță alte șése persóne, și anume 1 pentru totdeuna, 2 pe 10 și 2 pe 5 anĭ. Afară de aceștia, 25 de indiviḍĭ au fostŭ escortațĭ din Pesta în comunele, cărora aparținŭ.

*

Archiducele Carol Salvator a cerutŭ prin împuternicitulŭ sĕu, inginerulŭ H. Palm din Viena, unŭ privelegiu pentru pușca de repetițiune inventată de densulŭ.

*

D. Ionŭ Corneliu, proprietarŭ în Oroiulŭ sĕcuiescŭ, ne trimite o întêmpinare la o corespondență publicată în Nr. 75 alŭ ḍiarului nostru, în care ni se spunea că în acea comună s'a trimisŭ ca preotŭ d. Florianŭ Muntenescu, bărbatŭ cualificatŭ. Numitulŭ domnŭ proprietarŭ ne spune, că pănă la 7 Augustă st. n. preotulŭ nu se arătase de locŭ poporenilorŭ; ba încă, când a sositŭ în Oroiu cu familia a refusatŭ trăsura curatorului primarŭ, preferindŭ căruța cu unŭ calŭ a jidovului Polak Isak, numitŭ și »Supĕrarea.« Cea dintâiu faptă a noului preotŭ, ne spune d. Corneliu, e că a închisŭ fără scirea nimenui curatorului ușa pe unde intrá în biserică.

*

Din Belgradŭ se telegrafiază, că la 30 Augustŭ st. n. înainte de ameḍĭ regele României va sosì acolo, pe Yachtulŭ „Stefanŭ celŭ mare,“ însoțitŭ de ministrulŭ de rĕsboiu și de o suită strălucită. Yachtului îi va premerge canoniera »Grivița,« și va fi urmatŭ de o șalupă de rĕsboiu. Tóte corăbiele vorŭ fi împodobite cu bandiere. Regele va ședé în Belgradŭ pănă la 31 Augustŭ séra. Se facŭ mari pregătiri pentru primire M. Sale.

*

M. Sa Regele Carolŭ va fi însoțitŭ în călĕtoria sa la Belgradŭ de d-nii ajutanțĭ locotenentŭ-colonelŭ Robescu și maiorŭ Șomănescu, precumŭ și de d. colonelŭ Boteanu, comandantulŭ regimentului 6 de liniă, alŭ cărui șefŭ de onóre este M. Sa Regele Milanŭ, și de d. locot.-colonelŭ Manu, comandantulŭ regimentului 12 de călărașĭ. Din regimentulŭ alŭ 6-lea de liniă vorŭ face parte din suita M. Sale Regelui și d. maiorŭ Jurascu și d. căpitanŭ Cărbunescu.

*

O fabrică de producte chimice se va înființá, spune »Lloydulŭ românŭ« la Iașĭ, cu scopŭ principalŭ de a utilisá rĕmășițele de vinurĭ și din distilarea alcoolurilorŭ.

*

Din Coblența se scrie că la 7 Aug. sosiră în hotelulŭ de acolo »Orașulŭ Lüttich« doui streinĭ dându-se unulŭ de oficerŭ francesŭ, cu numele Klein, și altulŭ de proprietarŭ cu numele Rühlmann; ḍiceau că întreprindŭ o preumblare pe înălțimele din prejurulŭ Coblenței. Ei urmăriră, câtŭ se póte de aprópe esercițiele rĕsboinice ale garnisónei din fortăréță. La 11 c. se apropiară în pădure de o bateriă așa de tare și se purtară într'unŭ modŭ atâtŭ de bănuitorŭ, încâtŭ oficerulŭ germanŭ nu se mai îndoì de adevĕratulŭ caracterŭ alŭ streinilorŭ, mai cu sémă că în hotelŭ, unde mergŭ mulțĭ oficerĭ germanĭ, căutau sĕ vorbéscă cu acestia totŭ despre manevre. Oficerulŭ germanŭ făcu arătare superiorilorŭ sĕi, cari ordonară arestarea streinilorŭ de către poliță. Cercetarea făcută găsì vinovațĭ pe ce doi streinĭ. S'au găsitŭ la ei o mulțime de charte, desemnurĭ topografice de locuri, schițe, etc. care dovedescŭ că suntŭ spionĭ militarĭ, și nu din propriulŭ lorŭ îndemnŭ, ci din **ordinulŭ nemijlocitŭ alŭ ministrului de rĕsboiu francesŭ**. Intre hârtiele lui Klein s'a găsitŭ și o telegramă cifrată, care se póte cetì și care sună cam astfeliu: „Avețĭ sĕ plecațĭ, în fața acestora, imediatŭ la Parisŭ, ca sĕ primițĭ acì alte ordine, privitóre la o călĕtoriă de serviciu spre Coblența.“ Klein este **inginerŭ** localŭ în **Perpignan**, ér Rühlmann, despre alŭ cărui nume nu se scie, decă este celŭ adevĕratŭ, este **șefŭ de bateriă** în **Belfort**. Tratările judecătoresci vorŭ începe în curendŭ.

*

»Pol. Corr.« află din Petersburg, că sgomotulŭ despre căsătoria prințului Bulgariei Alexandru cu Milița, fica principelui din Muntenegru, și despre călĕtoria acestuia la Sofia, e lipsită de orĭ ce temeiu.

*

Brigandagiulŭ începe a înflorí éră în Italia; chiar Roma nu este sigură și ferită de elŭ. Dorulŭ de hoțiă se pronunță cu putere la țĕranii dela Viterbo și munții Albanici. Aprópe de Nepi s'a întêmplatŭ o bătaiă formală între gendarmĭ și între tâlharĭ. La Acquapendente contele Cozza-Nardelli fu prinsŭ și dusŭ din mijloculŭ drumului în păduri. După ce i-au luatŭ ca prețŭ de rĕscumpĕrare 2000 francĭ, i-au lăsatŭ calea slobodă, rugându'lŭ sĕ'i erte. Unui Cechini, care nu a ascultatŭ de: »Faccia a terra,“ ci a scosŭ revolverulŭ amenințându-i, i-au curmatŭ viéța. Cetele gendarmilorŭ pornite în urma lorŭ se speră că le va da de capŭ și 'i va curățí de pe hotarele Romei.

*

Din valea Ampezzo se scrie, că la Landro, în Tirolŭ, aprópe de Monte Cristallo se clădește unŭ fortŭ, alŭ cărui scopŭ este, sĕ domineze drumulŭ împĕrătescŭ către Cortina spre granițele Italiei, de unde lângă valea Sulder elŭ se desface mergêndŭ spre Masarina și spre valea Auronzo și trecândŭ vre-o ḍece minute peste hotarulŭ italianŭ.

*

Universitatea din **Kiew**, a cerutŭ dela ministerulŭ de culte rusescŭ, sĕ aprobe hotărîrea sa, de-a nu mai primí între ascultători, decâtŭ 1/10 evrei. Ministrulŭ de rĕsboiu Wannovsky a hotărîtŭ se nu mai sufere între medicii miliției, decâtŭ 10 procente evrei.

O fóiă din Pesta comunică, că în apropiare de gara centrală de acolo s'a deschisŭ de curêndŭ unŭ birtŭ întitulatŭ: »La lădiţa furată dela Poştă.«

*

In Elveţia există unŭ biurou, care are următórea numire oficială: „Vierwaldstätterseesalonschraubendampferactienconcurrenzgesellschaftsbureau.“

ADUNAREA GENERALĂ A „ASOCIAŢIUNEI TRANSILVANE.“

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Şedinţa II.

Orĕştiă, 7 Augustŭ 1884.

S'a deschisŭ Lunĭ (6/18 Aug.) la órele $10^1/_2$.

După citirea şi verificarea procesului verbalŭ alŭ şedinţeĭ I., v.-preşedintele Iacobŭ Bologa citesce câteva telegrame de felicitare sosite de la d-niĭ Manu şi Munteanu din Deeşŭ, Dr. Drăgescu din Constanţa, de la Românii năsăudenĭ şi de la Românii din Baia mare etc., ér d. N. F. Negruţŭ în numele Gherlenilorŭ rógă adunarea sĕ decidă, ca la anulŭ viitorŭ sĕ se întrunéscă în Gherla. Urmézá raportulŭ comisiunei pentru încassarea tacselorŭ, cetitŭ de d. referinte Dr. I. Mihuţŭ, care constată că de ierĭ au maĭ incursŭ la comisiune 98 fl. şi că suma încasărilorŭ se urcă la 1322 fl.

După acestea d. N. F. Negruţŭ, raportorŭ, citesce raportulŭ comisiunii pentru propunerĭ, şi adunarea primesce propunerea de a se maĭ votá încă 10,000 fl. pentru scóla superióră de fete din Sibiiu (pe lângă cele 30,000 votate în anulŭ trecutŭ), ca astfelŭ localulŭ şcólei sĕ se pótă terminá în condiţiunile cerute de pedagogiă şi igienă.

Cu privire la revista Asociaţiunei »Transilvania« se decide, ca acésta sĕ nu se trimită gratisŭ de câtŭ membrilorŭ onorarĭ, fundatorĭ şi celorŭ ordinarĭ pe viéţă; ér membrii ordinarĭ (cu taxă de 5 lei anualŭ) décă vréu sĕ aibă revista, sĕ plătéscă unŭ fiorinŭ, şi ceĭ carĭ nu sunt membrii 3 fl.

Urmézá citirea raportuluĭ comisiunei, însărcinate cu cercetarea bugetuluĭ, prin d. raportorŭ Barceanu. Socotelile aflându-se în regulă, comitetulŭ este absolvatŭ; ér proiectulŭ de bugetŭ pentru anulŭ viitorŭ se admite fără nicĭ o modificare.

Se alege controlorŭ pe anulŭ viitorŭ d. Iosifŭ Şiulutŭ; şi de óre-ce Gherlenii singurĭ şi-au esprimatŭ dorinţa de a primí la anulŭ viitorŭ adunarea în oraşulŭ lorŭ, se decide ca proxima adunare generală sĕ se ţină în Gherla.

Cu acestea s'a terminatŭ şedinţa a II-a.

CORESPONDINŢA NOSTRĂ DIN COMITATE.

Mihalţŭ, 8 Augustŭ 1884.

Din incidentulŭ petrecereĭ aranjate în A.-Iulia la 29 Iunie de junimea academică din jurŭ, şi ca rĕspunsŭ la corespondinţa datată din Mihalţŭ 3 Iulie din Nr. 107 alŭ »Gazeteĭ,« aţĭ binevoitŭ a publicá în Nr. 126 alŭ acesteia o corespondenţă a d-luĭ Severŭ Barbu, în care tóte cele cuprinse întru nimicŭ nu corespundŭ adevĕruluĭ. Din acestŭ motivŭ şi fiind-că d-lŭ I. Barbu aruncă asupra tinerimei aranjatóre nisce învinuirĭ compromiţătóre, vinŭ a apelá la ospitalitatea ḑiaruluĭ D-vóstră, rugându-vĕ sĕ binevoiţĭ a-mĭ dá voiă sĕ-mĭ facŭ unele observărĭ referitóre la aserţiunile din acea corespondinţă.

D-lŭ S. Barbu susţine susŭ şi tare că dênşii nu au sciutŭ nimicŭ despre petrecere până în momentele ultime. Intru câtŭ e de credutŭ acésta se póte vedé de acolo, că în 22 Iunie, adecă cu 7 ḑile înainte de petrecere, în o societate subscrisulŭ **chiar cu d-lŭ S. Barbu** am vorbitŭ maĭ multe despre acésta. Se póte óre sĕ fi uitatŭ atâtŭ de curênd? Mĕ potŭ provocá la scrisórea unuĭ colegŭ alŭ d-sale adresată unuia dintre aranjatorĭ, **în care ni se promite din partea dumnélorŭ totŭ sprijinulŭ posibilŭ.** Unulŭ dintre dênşii a luatŭ asupra sa **împărţirea maĭ multorŭ invitaţiunĭ, ér altulŭ a şi participatŭ la aceea.** Afară de aceştĭ d-ni după cum sciu, nu suntŭ alţĭ tinerĭ academicĭ în A.-Iulia.

Ni se impută din partea d-luĭ S. Barbu, că au rĕmasŭ maĭ multe familii neinvitate, precum şi corpulŭ oficerilorŭ alŭ reg. 50. La acésta, regretândŭ reflectezŭ că décă una sĕu două familii, dar nicĭ de cum multe, precum ḑice d-sa, nu au primitŭ invitaţiunea, acésta este a se atribui serviciuluĭ postalŭ, căcĭ aranjatorii au invitatŭ pe tóte familiile, carĭ au pututŭ pretinde acésta. De altcum în privinţa acésta se esprimă fórte suspiciosŭ d-lŭ Barbu, cândŭ ḑice »**nu au învitatŭ multe fam. rom. séu décă le-au învitatŭ**«... etc. de óre ce nu póte fi cineva neinvitatŭ şi totŭ odată şi invitatŭ. Se scandalisézá d-lŭ Barbu că s'au trimisŭ învitaţiunile prin postă; credŭ însĕ, că nu ar fi fostŭ atâtŭ de severŭ faţă de noi, décă s'ar fi gânditŭ, că pe timpulŭ acela eram depărtaţĭ uniĭ pe la facultăţĭ ér alţiĭ pe acasă şi aşa ni-a fostŭ cu totulŭ imposibilŭ a invitá în persónă.

Ce privesce neinvitarea corpuluĭ oficerilorŭ, fie'ĭ destulŭ a aminti, că **dintre oficerĭ au participatŭ maĭ mulţĭ la acea petrecere,** ceea ce nu dovedesce nicĭ de cum, că nu ar fi fostŭ invitaţĭ.

Numaĭ acestea am voitŭ a-ĭ reflecta d-luĭ Severŭ Barbu.

Laurenţiu Popŭ,
ascult. de dreptur.

SERBĂRILE DIN SIBIIU.

Sibiiu, 8 Augustŭ 1884.

Erĭ la optŭ óre diminéţa s'a deschisŭ esposiţiunea de vite a reuniunei săsescĭ ardelene de agricultură; afară de Sibiiu cu împrejmuirile sale, celelalte localităţĭ săsescĭ au fostŭ puţinŭ representate. Rarităţĭ uimitóre nu s'au veḑutŭ în esposiţiune, dar o putemŭ socoti dreptŭ o dovadă de îngrijirea, cu care Saşii cultivă acéstă ramură a economieĭ lorŭ.

La ḑece óre, după ce s'a sĕvêrşitŭ slujba în biserica evangelică parochială, s'au deschisŭ desbaterile adunăreĭ generale a »Reuniuneĭ Gustav-Adolf,« care are acum 10 despărţĕminte cu 257 reuniunĭ locale şi 8 reuniunĭ de femeĭ, ér membriĭ 51,913. Din raportulŭ anualŭ se vede, că ea a sprijinitŭ între altele maĭ multe comune pentru înaintarea stăreĭ lorŭ. Numĕrulŭ aşa de mare alŭ membrilorŭ dovedesce, că zelulŭ de asociare a ajunsŭ la o însemnată desvoltare la compatrioţiĭ noştri Saşĭ.

Concertulŭ, ce s'a ţinutŭ la optŭ óre séra în hala festivă, a făcutŭ unŭ frumosŭ sfirşitŭ celeĭ dintâiŭ ḑile din serbărĭ. Socotindŭ greutatea, cu care s'a preparatŭ reuniunea pentru acestŭ concertŭ, trebue sĕ recunóscemŭ mărimea succesuluĭ, maĭ alesŭ, că ea nu sĕ sfiĭ sĕ-şĭ încerce puterile cu composiţiunĭ grele cum a fostŭ strălucita composiţiă a romanticuluĭ Robert Schumann: »Paradisulŭ şi Peri,« la care numaĭ icĭ şi colo s'au băgatŭ de sémă câteva necorectităţĭ. Mulţămirile şi lauda, ce Dr. Frike şi episcopulŭ Teutsch au adusŭ conducĕtoruluĭ eĭ d-luĭ **Bella** au fostŭ în adevĕrŭ meritate. **B.**

*

Sibiiu, 9 Augustŭ.

»Reuniunea scientifică pentru cunóscerea ţĕriĭ« (Verein für siebenbürgische Landeskunde) 'şi-a ţinutŭ erĭ prima sa şedinţă în biserica evang. parochială. In cuvêntarea de deschidere, preşedintele aduse aminte de câţi-va străbunĭ Saşĭ, a căror credinţă şi dragoste de némulŭ lorŭ e vrednică a trece dreptŭ pildă urmaşilorŭ lorŭ; arĕtă, că acum e a noua oră, că Sibienii ospĕtézá pe membriĭ »Reuniuneĭ«, arĕtă progresulŭ făcutŭ de »Reuniune« în mijlócele sale materiale şi întru sporirea membrilorŭ sĕĭ ordinarĭ, îşĭ aduse aminte de ceĭ morţĭ în trecerea anuluĭ din urmă, dintre carĭ însemnŭ pe Fuss, care-a scrisŭ cartea: »Flora Transilvania«, dovedindŭ o adêncă cunóscere a lucrurilorŭ tratate. Vorbirea a fostŭ frumosŭ rostită şi întocmită.

După câte-va pertratărĭ referitóre la afacerile societăţiĭ, membrulŭ Reuniuneĭ **Wittstok** cetĭ unele părţĭ din lucrarea sa: »Regele Stefanŭ I. în spiritulŭ legilorŭ sale,« începêndŭ cu svatulŭ ce pururea ilŭ dă acestŭ rege fiuluĭ sĕu, grăindu-ĭ: O împĕrăţiă cu aceeaşĭ limbă şi aceleaşĭ datinĭ e slabă şi espusă distrugereĭ. Vorbele luĭ Stefanŭ aşa de înţelepte le-au uitatŭ însĕ urmaşiĭ luĭ şi Oratorulŭ îşĭ sfirşi vorbirea ḑicêndŭ, că cine scie, odată cinstirea şi scutirea némurilorŭ, pe care Stefanŭ a găsit-o aşa de cu cale pentru statulŭ sĕu, s'arŭ puté întórce şi ele arŭ puté traĭ în pace unele lângă altele şi unele cu altele. — D-lŭ H. **Herbert** vorbi apoĭ despre îngrijirile sanitare ale Sibiiuluĭ în alŭ 16-lea vécŭ, aducêndŭ amĕnunţite şi interesante date referitóre la subiectulŭ vorbireĭ sale, şi întorcêndu-sĕ desŭ sĕ facă asemănărĭ cu stările de lucru corespunḑĕtóre din Germania.

La prânḑulŭ comunŭ, ce s'a ţinutŭ în hala festivă, cea dintâiŭ vorbire o rostĭ episcopulŭ Teutsch pentru sciinţe, vorbi apoĭ Fricke, Wittstock, Müller pentru Bruckenthalĭ, şi alţiĭ, ér Wolff citĭ nişte telegrame de felicitare din Boemia sudică şi dela Schulvereinulŭ germanŭ: »Luptaţĭ ca şi până acuma pentru cinstea némuluĭ germanŭ şi gloria vóstră.«

Balulŭ, ce s'a începutŭ la 8 óre séra a fostŭ — putemŭ ḑice — strălucitŭ. Decoraţiunea erá frumósă; dar a avutŭ, de ni se îngădue vorba, unŭ inconvenientŭ — óspeţii au fostŭ pre mulţĭ şi nu trebue sĕ ne mirămŭ, décă şirele sĕ spărgéu icĭ şi colo. **B.**

AUSTRIA ŞI RUSIA.

„Morgen-Post“ scrie despre relaţiunile acestorŭ două state următórele:

Este probabilŭ, că bunele relaţiunĭ dintre curţile din Viena şi Petruburg se vorŭ esprima pe faţă prin întêlnirea personală a ambelorŭ monarchiĭ. Până adĭ încă nu scimŭ, décă la o astfelŭ de întêlnire va luá parte şi împĕratulŭ Germanieĭ. Insĕ, precum amŭ spus-o de repeţite orĭ, aşa o spunemŭ şi adĭ hotărîtŭ, că uoi punemŭ mare preţŭ pe întărirea bunelorŭ relaţiunĭ între Austria şi Rusia, şi credemŭ, că e fórte uşorŭ posibilŭ, ca aceste două imperiĭ marĭ se afle o cale, prin care sĕ se delăture într'unŭ modŭ corĕspunḑĕtorŭ pentru amêndouĕ statele diferenţele ce încă maĭ esistă.

Intre două state, carĭ de atâţia seculĭ au trăitŭ în pace, în bună înţelegere, nu potŭ fi contrarietăţĭ, carĭ sĕ nu se pótă aplaná. Décă suntŭ icĭ colea elemente, carĭ sunt gata a sémĕná discordia, de aicĭ nu urmézá, că statulŭ sĕ pórte politica în direcţiunea acésta. Cândŭ o istoriă de seculĭ dovedesce, că Austria şi Rusia trăescŭ una lângă alta, fără de a se conturbá în desvoltarea şi interesele lorŭ, nu maĭ încape îndoélă că potŭ trăi şi în pace şi înţelegere, fără de a fi necesitate, sĕ se pună pe piciorŭ de rĕsboiŭ...

E numaĭ o fabulă a scóleĭ învechite politice şi diplomatice, că esistă în Orientŭ unŭ contrastŭ de interese între Austria şi Rusia, care nu se póte cu nicĭ unŭ preţŭ evita şi care în scurtŭ timpŭ trebue sĕ producă conflictŭ. Acéstă fabulă s'a cultivatŭ de Maghiarĭ şi de Polonĭ. Dar ea a rĕmasŭ totŭ numaĭ o fabulă, pe care nicĭ unŭ diplomatŭ nu o póte luá seriosŭ. Austria 'şĭ are, ca şi Rusia, cărările sale deosebite în Orientŭ.

FOILETONŬ.

La Orăştiă şi la Huniădóră.

Călĕtorindŭ din Bucurescĭ spre Sĕlagiu, loculŭ nascerii mele, mĕ opriĭ pentru câteva ḑile la Orĕştia, şi asistaĭ la şedinţele „Associaţiuneĭ transilvane,“ despre carĭ am veḑutŭ că primiţĭ deja rĕporturĭ amĕnunţite.

După închiarea şedinţeĭ, Lunĭ la 7/19 Augustŭ se dete unŭ banchetŭ în grădina otelului »Széchenyi,« la care au luatŭ parte peste 130 de persóne, şi s'au rostitŭ maĭ multe toasturĭ pline de entusiasmŭ.

Sculându-ne dela banchetŭ, pela 5 óre séra am asistatŭ la o producţiune a pompierilorŭ din Orĕştia, mare parte Românĭ împreună cu comandantulŭ lorŭ, — carĭ au datŭ probe îmbucurătóre de isteţime şi de progresŭ.

Séra unŭ balŭ splendidŭ s'a datŭ în beneficiulŭ »Associaţiuneĭ« în spaţiósa sală a otelului »Széchenyi,« care pela 10 óre erá plină de unŭ publicŭ elegantŭ şi curatŭ românescŭ. Petrecerea a duratŭ până la $5^1/_2$ óre diminéţa.

In timpulŭ pausei dela meḑulŭ nopţiĭ am avutŭ plăcerea de a vedé şi căluşerulŭ esecutatŭ cu multă dibăciă de 12 tinerĭ studenţĭ în costumŭ naţionalŭ, sub conducerea d-luĭ Nicolau Dubleşŭ.

Cu multă plăcere am maĭ veḑutŭ de asemenea la acestŭ balŭ unŭ mare numĕrŭ de dame purtândŭ frumosulŭ costumŭ naţionalŭ românescŭ, care prinde atâtŭ de bine şi pe copilele dela ţĕră şi pe damele de salonŭ, şi pe care nu se sfiesce a-lŭ purtá nicĭ cea dintâiu Română, iubita şi graţiósa Regină a Românilorŭ de peste Carpaţĭ.

Ne pare bine, că vedemŭ acestŭ fermecătorŭ costumŭ rĕspândindu-se din ce în ce maĭ multŭ chiar şi prin părţile Transilvaniei şi Ungariei, unde maĭ'nainte nu erá cunoscutŭ. Onóre damelorŭ române, carĭ contribuescŭ la rĕspândirea luĭ!

Vĕ trimitŭ aicĭ şi o mică listă a damelorŭ, carĭ au luatŭ parte la balŭ. Lista e compusă de câţĭ-va amicĭ aĭ meĭ din părţile Orĕştiei, carĭ cunosceu maĭ bine decâtŭ mine publiculŭ adunatŭ. A lorŭ e vina, décă vre-o damă din greşélă nu va fi pusă la loculŭ eĭ, séu va fi lipsindŭ din acéstă listă:

Costumate erau d-nele: Erdeli din Orăştia, Elena Hossu n. Popŭ din Deva, Vladŭ, Mihaiu, Baciu, Dobó, din Orĕştia, Barceanŭ din Sibiiu; d-şórele: M. Popoviciu, Corvinŭ, E. Popoviciu, din Orĕştia, Ana Popŭ, Maria Popŭ, din Gherla, A. Nicóra din Deva, Octavia Demianŭ din Zlatna, Romanŭ din Haţegŭ, A. Filipescu din Turda.

Necostumate d-nele: Lucreţia Olarŭ din Deva, în rochiă cenuşiă închisă, Sabina Todea n. Cetăţianŭ din Câmpenĭ, în rochiă roşiă, Orbonaşŭ din Orĕştia în rochiă de atlasŭ bordo, Popŭ din Orĕştia în rochiă roşu cardinalŭ, Moldovanŭ din Orĕştia în rochiă sură, Bontescu din Haţegŭ în rochiă verde; d-şóra Coşieru din Alba-Iulia, d-na Ziunea din Orĕştia etc.

*

Marţĭ diminéţa pela 9 óre, aceĭ ce ne aflamŭ încă în Orĕştiă, vre-o 40 la numĕrŭ, bărbaţĭ şi dame, amŭ plecatŭ conformŭ programeĭ, cu vre-o ḑece trăsurĭ, în escursiune spre Huniădóra.

Dintre ceĭ ce au luatŭ parte la acésta escursiune amintescŭ aci maĭ ântâiu pe d. consiliarŭ în pensiune şi v.-preş. alŭ Associaţiuneĭ Iacobŭ Bologa, apoĭ d. canonicŭ Vasile Popŭ din Gherla cu nepótele sale Ana şi Maria Popŭ, d. Eugeniu Brote cu d-na, d. Dr. Barcianŭ din Sibiiu, d. şi d-na Orbonaşŭ cu fiica lorŭ Elena din Orĕştia, d. redactorŭ N. F. Negruţiu, d. Şerbanŭ, judecătorŭ din Seghedinŭ, d. Dr. A. Tincu, advocatŭ, şi d. Dr. Erdélyi cu soţia sa din Orĕştia, d. Iónŭ Meţianŭ fiulŭ episcopuluĭ Meţianŭ, d. Chicinŭ, candid. de adv. din Aradŭ, şi d. Dr. I. Mihu, advocatŭ în Orĕştia etc.

Sosindŭ cu toţiĭ pela 12 óre în opidulŭ Huniădóra, furămŭ primiţĭ de unŭ mare numĕrŭ de orăşenĭ, în frunte cu primarulŭ George Danilă, românŭ. Indată după sosire, ne urcarămŭ spre vechiulŭ cuibŭ alŭ Corvinilorŭ, spre castelulŭ luĭ Uniade, ce se află într'o înfundătură de dé-

Precum este natura şi constituţiunea statului austriacŭ deosebită de a Rusiei, aşa este şi cerculŭ intereselorŭ nóstre şi sfera nóstră de putere cu totului totŭ deosebită. Noi nu voimŭ sĕ paralisămŭ interesele Rusiei, căcĭ nu e în interesulŭ nostru, şi speramŭ, că nicĭ cei din Petruburg nu sunt de ideeă, că ar fi în avantagiulŭ Rusiei, sĕ se atingă de terenulŭ naturalŭ alŭ influinţei austriace în Orientŭ.

Orientulŭ e mare destulŭ pentru realisarea aspiraţiunilorŭ austriace şi rusescĭ. Slavii din vestŭ şi poporaţiunile aparţinĕtóre culturei occidentale se grupéză mai multŭ în giurulŭ Austriei, pe când popórele ortodoxe şi cu obiceiurĭ orientale simpatiséză mai multŭ cu Rusia. Şi aceste douĕ sisteme de cultură işĭ au barierile lorŭ, şi décă bărbaţii de statŭ austriacĭ şi rusescĭ vorŭ studiá nepreocupaţĭ şi cu bună voinţă cestiunea, vorŭ puté demasca în orientŭ linia, care desparte sfera intereselorŭ austriace de cele rusescĭ. O astfeliu de liniă se póte definí şi trebue sĕ fie tema diplomaţilorŭ din ambele state, sĕ ajungă câtŭ mai grabnicŭ la unŭ resultatŭ în acéstă privinţă. Popórele şi statele nu suntŭ pentru ca sĕ se sfîşie în rĕsbóie. Sunt scopuri mai înalte cărora trebue sĕ se plece, şi monarchii merită mulţămita popórelorŭ, décă vorŭ năzuí, ca, pacea şi buna înţelegere sĕ se întărescă şi sĕ dureze timpŭ câtŭ mai îndelungatŭ.«

CEHII ŞI POLONII.

Infrăţirea Cehilorŭ cu Maghiarii şi cu Croaţii a adusŭ după sine înfrăţirea cu Polonii. Precum am amintitŭ în numĕrulŭ de alaltăerĭ alŭ diarului nostru, primirea Cehilorŭ în Cracovia, vechea cetate a Iagelonilorŭ, a fostŭ entusiastă. »Politik« spune că óspeţii cehĭ au fostŭ salutaţĭ de primarulŭ Cracoviei, în sunetele imnului naţionalŭ polonŭ: »Incă nu e perdută Polonia!« în loculŭ unde sunt îngropaţĭ regii polonĭ. D. Hevera a declaratŭ în numele Cehilorŭ, că aceştia nicĭ odată nu vorŭ părăsí pe fraţii lorŭ de unŭ sânge, pe Polonii.

»N. fr. Presse« observă la aceste manifestaţiunĭ de înfrăţire, că nu trebue sĕ li se dea mare însemnătate, deórece delegaţiunea galiţiană a doveditŭ adeseorĭ în Reichsrath, că, fiindŭ vorba de politică de interese, sângele se uită. Insemnătate are înfrăţirea într'atâta, că Cehii cu Polonii formézā în camera deputaţilorŭ maioritatea, şi unirea acésta a accentuat-o la serbare Romanovicĭ, dicêndŭ în toastulŭ sĕu, ca Cehii şi Polonii au aceiaşĭ sórte în Austria; prin urmare ei trebue sĕ se sprijinéscă unii pe alţii în Reichsrath, ér în ţĕrile lorŭ, Cehii şi Polonii sĕ caute a deveni câtŭ mai independenţĭ faţă cu celelalte naţionalităţĭ. Diarulŭ Vienesŭ amintesce însĕ Cehilorŭ şi Polonilorŭ, că în Galiţia mai sunt şi Rutenii, carĭ n'au luatŭ parte la înfrăţire.

»N. fr. Presse« întrébă, că ce a pututŭ face, ca înfrăţirea Cehilorŭ cu Polonii sĕ se sigilese atâtŭ de sĕrbătoresce în Cracovia? Nu cumva îi ameninţă vr'unŭ pericolŭ? Simtŭ cei din Praga şi Cracovia, că tóte manifestaţiunile lorŭ de lealitate nu potŭ aruncá unŭ vĕlŭ asupra nisuinţelorŭ cehe şi polone, care ţintescŭ nu numai la independenţa naţională, ci şi de statŭ, contradicêndŭ astfelŭ condiţiunile de viaţă ale statului austriacŭ? Nu cumva ei simtŭ că politica de pace a Austriei trebue sĕ vie în conflictŭ cu nisuinţele lorŭ, şi de aceea îşĭ întindŭ mâna pentru alianţă? Diarulŭ Vienesŭ constată, că înfrăţirea cehă-polonă este fórte unilaterală şi că se face pe cheltuiala celorlalte naţionalităţĭ, fiindcă aicĭ e vorba de predominare, ér nu de apĕrare reciprocă. Dar Austria, dice „N. fr. Presse,« nu póte suferí aşa ceva.

ESPEDIŢIUNEA ENGLESĂ IN SUDANŬ.

Englesii sunt gata sĕ plece în Sudanŭ, ca sĕ despresóre pe Gardonŭ, care de atâta timpŭ e împresuratŭ de trupele Mahdiului. In Cairo stau gata de drumŭ trei batalióne de infanteriă englesă, unŭ escadronŭ de husarĭ englesĭ şi unŭ despărţămêntŭ de infanteriă englesă călărétă. Basa de operaţiune va fi Assuanulŭ. Corpulŭ de espediţiune constă din 5000 de ómenĭ, infanteriă, cavaleriă şi marinarĭ. Décă împrejurările vorŭ fi favorabile, pe la finele lui Octomvre flotila va plecá cu trupe de la Assuanŭ la Chartum. Se dice, că corpulŭ de espediţiune arŭ avé ordinŭ, sĕ se mărginéscă numai la despresurarea lui Gordon, abţinêndu-se de la orĭ ce măsurĭ duşmănóse în contra Mahdiului, décă acesta nu va atacá trupele englese. Generalulŭ Gordonŭ a scrisŭ la 30 Iuiie o scrisóre, în care comunică, că elŭ se află în siguranţă în Chartumŭ, unde acum totulŭ e liniştitŭ.

DIVERSE.

Noua lege de divorţŭ în Francia. — Mercurĭ după amédĭ în sĕptămâna trecută s'au ţinutŭ o şedinţă condusă de preşedintele de tribunalŭ Aubepin, în care s'au începutŭ sĕ se esamineze cererile de divorţŭ extraordinare, în care soţĭ despărţiţĭ de trei anĭ de dile, cerŭ ca separaţiunea de corpŭ sĕ se prefacă în divorţŭ absolutŭ. Pertractările sunt cu totului totŭ secrete, numai sentinţa se publică. Intre părechile carĭ urgitéză divorţulŭ şi voiescŭ deciderea causei lorŭ încă înainte de începerea feriilorŭ tribunalului, merită atenţiune următórele trei: Adelina Patti şi Marchisulŭ de Caux, Mario Uchard şi Madelaine Brohan, principele de Bauffremont şi princesa George Bibescu. Petiţiunile acestora s'au şi luatŭ în cercetare. Este probabilŭ, ca tribunalulŭ sĕ nu decidă în tóte trei casurile divorţulŭ absolutŭ, căcĭ nu sunt motive suficiente. Câtŭ pentru Adelina Patti, nu mai póte fi vorbă de divorţŭ absolutŭ, căcĭ tribunalulŭ a adusŭ deja sentinţă contra ei pentru ofensările grele ce le a făcutŭ marchisului împreună cu tenoristulŭ Nicolini. De astă dată nu cere marchisulŭ, ci ea divorţul. E întrebare acum décă tribunalul, care a datŭ deja o sentinţă contra unei femei, îi va face plăcerea şi o va eliberá de legăturile ce nu le póte suferí. Se audŭ vocĭ, carĭ pretindŭ, că orĭ ce divorţŭ cerutŭ de partea vinovată, sĕ se pună a d a c t a; căcĭ numai în chipulŭ acesta se póte pune frêu soţiilorŭ necredinciόse şi bărbaţilorŭ nestatornicĭ.

—x—

Inviatŭ din morţĭ. — In Latte, unŭ sătuleţŭ situatŭ lîngă Vintigmiglia, în ţinutulŭ Nizzei, s'a întêmplatŭ unŭ lucru ne mai pomenitŭ. Acum câteva dile a muritŭ unŭ omŭ de coleră. Spaima ţĕranilorŭ a fostŭ atâtŭ de mare, încâtŭ, fără de a se aşteptá visita inspectorului de morţĭ, fără de a ascultá de cuvêntulŭ preotului, care făcea serviciulŭ funebralŭ mortului, cadavrulŭ fù pusŭ într'unŭ sicriu pregătitŭ în pripă şi aruncatŭ într'o grópă, ce se aflá la pórta cimiterului şi în care se aruncau tóte necurăţeniile. După patru dile, îngropătorulŭ vĕdù pe unŭ omŭ în pelea gólă şedêndŭ în sicriulŭ de jumĕtate deschisŭ. Erá mortulŭ de coleră, care se deşteptase din ameţélă şi avuse destulă putere, se desfacă scândurile sicriului. Neaşteptata veste se lăţí iute şi populaţiunea, inspăimêntată, voì sĕ ucidă cu sĕcurile pe celŭ inviatŭ şi sĕ-lŭ împingă érăşĭ în grópă. Din norocire întrevenirā vr'o câţĭva ómenĭ resoluţĭ şi crima p ănuită nu se putù îndeplini. Sĕrmanulŭ, adusŭ în fine acasă, murì în scurtŭ timpŭ, însĕ nu de colera, pe care elŭ n'a avut-o nicĭ odată, ci de slăbiciunea cea grozavă, ce-i causase şederea de 4 dile în grópă.

—x—

Curiósă mórte. — In Szentes, în Ungaria, Ludovicŭ Geretz, unŭ omŭ de multŭ bolnavŭ, povestea într'o di, că lui i-s'a arĕtatŭ în visŭ unŭ porumbŭ albŭ, care i-a disŭ, că sfêrşitulŭ îi e aprópe, şi decĭ sĕ-şĭ procure unŭ sicriu şi sĕ se pună într'ênsulŭ. Geretz aşa fęcù. Se puse în sicriu şi rugà apoi pe femeea sa sĕ tragă orologiulŭ de părete, care cântă şi sĕ-lŭ facă sĕ cânte marşulŭ lui Rakotzi. După ce a ascultatŭ câteva minute liniştitŭ, a voitŭ sĕ asculte si marşulŭ lui Koşuth, pe care cândŭ îlŭ audì îşĭ dete sufletulŭ. —

—x—

Unŭ triumfŭ alŭ poliţiei austriace. — Poliţia austriacă a datŭ cea dintâiŭ de urmele conspiraţiunei revoluţionare din Varşovia; şi anume chiar poliţia din Viena a fostŭ, care a semnalatŭ venirea domnişórei Novac din Geneva în Varşovia. Poliţia lăsà pe domnişóru Novac în tótă libertatea ei, urmărindu-o cu precauţiune la totŭ pasulŭ; cu deosecire o controlá, cu ce persóne vine ea în contactŭ. Intre cei dintâi, carĭ cercetară pe d-şóra Novac, a fostŭ judecătorulŭ de pace Bardovski. S'a doveditŭ în scurtŭ timpŭ că acestŭ amploiatŭ, care în aparenţă erá unŭ organŭ fórte zelosŭ alŭ guvernului, a fostŭ într'adevĕrŭ unulŭ dintre capii nihiliştilorŭ. După câteva dile se descoperi totŭ cuibulŭ conjuraţilorŭ. In totŭ casulŭ poliţiei vienese îi servesce spre onóre, că s'a purtatŭ aşa de bine de o parte, de altă parte poliţiei rusescĭ de sigurŭ nu-i vine la socotélă, că triumfulŭ în descoperirea conjuraţiunei nihiliste din Varşovia îi compete poliţiei austriace.

—x—

Diare fotografate. — Colonelulŭ Hoe, şefulŭ renumitei fabricĭ de maşinĭ tipografice din New-York, se ocupă de mulţĭ anĭ cu problema a aflá unŭ mijlocŭ, prin care s'ar puté tipări diarele mai iute. Elŭ este de părerea, că lui îi va succede cu timpulŭ a aflá unŭ astfelŭ de mijlocŭ şi anume M o m e n t o f o t o g r a f i a. De-i va succede, atuncĭ se potŭ fotografa într'o óră 360,000 esemplare.

—x—

O aventură în adevĕrŭ americană au avutŭ câţĭva Slovacĭ, emigraţĭ în America, într'una din minele dela Mont Carmel. Pămêntulŭ i-a înghiţitŭ cu casă cu totŭ, şi cu tóte acestea toţĭ întregĭ sănĕtoşĭ au scăpatŭ érăşĭ de sub pămêntŭ. Lucrulŭ s'a întêmplatŭ aşa: o mare parte din Mont Carmel, ca mai tóte minele, erá subminată; pe la mijloculŭ lui Iulie în părţile subminate mai multe case au începutŭ a se cufundá, şi între altele o casă de pétră, locuită de Slovacĭ apĕsá aşa de greu pe pătura subţire a pămêntului, încâtŭ zidirea s'a cufundatŭ cum se cade. Catastrofa s'a întêmplatŭ nóptea, şi diminéţa în loculŭ casei nu se mai vedé decâtŭ o gaură de 200 de urme de afundă. Casa erá bine făcută şi numai acestei împrejurărĭ i se póte atribuí, că bieţii Slovacĭ au scăpatŭ cu spaima şi cu neînsemnate vătĕmărĭ, căcĭ diminéţa locuitorii s'au pusŭ energicŭ de i-au scosŭ la lumina dilei; dar casa a rĕmasŭ în sênulŭ pămêntului, póte pe veciă.

—x—

Mâncătorĭ de lutŭ în Africa ostică. — C ă p i t a n u l ŭ Vaporului misionarŭ »Highland Lassie,« T a p p i n, care umblă cu corabia sa între cele douĕ staţiunĭ ale societăţii misionare englese, între Zanzibar şi Mombasa Frére-Town, scrie următórele: Pe insula Zanzibar, în fabrica de zaharŭ a englesului Frazer, în cincĭ anĭ şi jumĕtate am avutŭ ocasiunea a observá pe mâncătorii de lutŭ. Dintre 700 de sclavĭ, carĭ cu lunile gemeu sub o muncă grea dela douĕ óre după medulŭ nopţii până séra la 11 óre, celŭ puţinŭ 400 inşĭ mâncau lutŭ, şi toţĭ erau deplinŭ sănĕtoşĭ. Femei; carĭ lăptau copii, mâncau regulatŭ — lutŭ şi-şĭ hrăniau copii de câte trei-patru anĭ totŭ cu lutŭ. Totdéuna lutŭ uscatŭ mâncau; şi ca provisiunea sĕ nu lipséscă nicĭ-odată, punéu lutulŭ, tăiatŭ în strujele séu în sulurĭ subţirĭ, pe poliţe ca sĕ se usce. Dar când le lipsea lutŭ preparatŭ în acestŭ chipŭ, atuncĭ mâncau lutulŭ de pe păreţĭ, făcêndŭ în zidirĭ stricăciunĭ enorme, carĭ apoi avéu ca urmare adeseorĭ pedepse straşnice. Décă sclavii nu avéu lutŭ, îi vedéi măhniţĭ, slabĭ, şi cuprinşĭ de o bólă asemenea aceleia, de care suferŭ beţivii, când deodată li se detrage bĕutura. După Tappin, pe di se consumá celŭ puţinŭ câte unŭ puntŭ de lutŭ (de câte unŭ sclavŭ?); căpitanulŭ mai spune, că mâncătorii de lutŭ din alte mâncărĭ fórte puţinŭ mâncă, şi că mai bucurosŭ mâncă lutŭ, decâtŭ orĭce altă mâncare. Pe cândŭ bântuí colera pe insula Zanzibar, dintre acestĭ 700 de sclavĭ numai 37 de inşĭ au muritŭ, în vreme ce în plantaţiunile din jurulŭ fabricei de zaharŭ, epidemia a răpitŭ o mulţime de ómenĭ. Tappin atribue mâncării de lutŭ puţină mortalítate a muncitorilorŭ dela fabrică, dar ne mai spune, că pe timpulŭ colerei, sclavilorŭ li se dá dilnicŭ morfiu şi rachiu. După călĕtorii din Africa, Clemens şi Dennhardt, locuitorii acestorŭ ţinuturĭ suferŭ adeseorĭ de hydrochele şi elephantiasis, care, precum se scie, se manifestézā prin aceea, că pielea de pe picióre se îngróşă peste mĕsură, şi piciórele bolnavilorŭ au mare asemĕnare cu piciórele elefanţilorŭ. Bóla elephantiasis este lăţită cu deosebire printre locuitorii de pe lângă ţĕrmurĭ şi poporulŭ crede, că provine din călcarea în urma şérpelui, din bĕutura de apă lutósă şi din mâncarea de lutŭ. Pelea mâncătorilorŭ de lutŭ sémĕnă multŭ cu pelea celorŭ ce se află în primele stadii ale bolei elephantiasis; pielea le e umflată şi necontenitŭ se plângŭ, că piciórele li sunt slabe şi-i dorŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

lurĭ pe o córtă romantică, de-a-supra orăşĕlului Aicĭ castelanulŭ, unŭ Germanŭ, care vorbea binişorŭ şi românesce, ne-a purtatŭ prin tóte sălile, turnurile şi coridórele astădĭ cu totulŭ pustiĭ ale castelului, care precum se scie, a fostŭ nu de multŭ distrusŭ de focŭ rĕmănêndŭ din trênsulŭ numai păreţii golĭ, şi stândŭ mai mulţĭ anĭ fără coperişŭ, espusŭ asprimei timpului. Adĭ e reînnoitŭ cu totulŭ pe din afară, şi numai înlăuntru se potŭ vedé încă urmele catastrofei, prin care a trecutŭ; se facŭ însă marĭ cheltuelĭ pentru restaurarea totală a acestei cetăţuie aşa precum a fostŭ mai înainte.

Pe unŭ părete zugrăvitŭ din bĕtrânĭ cu diferite portrete şi figurĭ, carĭ abia se mai potŭ distinge, am vĕdutŭ şi o figură femeéscă, cruţată de urgia timpului mai multŭ decâtŭ tóte celelalte. Castelanulŭ ne spuse, că acésta este Elisabeta Margineanŭ, femeiă din poporŭ, muma lui Ionŭ Uniade, esplicându-ne tot-odată legenda întrégă a acestui mare erou, aşa precum e cunoscută şi trăiesce încă şi adĭ în gura poporului. Chipulŭ acestei femei şi costumulŭ cu care e îmbrăcată, se observă la prima vedere, că e curatŭ românescŭ.

După cercetarea castelului plecarămŭ sĕ visitămŭ grandiósa turnătóre de ferŭ înfiinţată de statŭ acum numai de unŭ anŭ în apropieréa cetăţuei. Aicĭ am vĕdutŭ uriaşa maşinăriă, care pune în mişcare tóte aparatele stabilimentului: am vĕdutŭ cum se aruncă cărbunii şi pétra de ferŭ, scósă şi adusă din munţĭ, într'unŭ cuptorŭ rotundŭ şi înaltŭ de forma unui turnŭ, şi cum năvălesce pe urmă din acestŭ cuptorŭ prin o mică deschidĕtură sgura topită schinteiătóre, ca lava dintr'unŭ vulcanŭ; ér pe o altă gură curge ferulŭ topitŭ, ca unŭ rîu roşŭ de focŭ, şi pe urmă se aşédă şi sĕ închégă în nisce forme lungăreţe, de unde se ia şi se lucréză séu se trimite nelucratŭ în comerciu.

Dela usina de ferŭ ne coborîrămŭ cam pela $4^{1}/_{2}$ óre în oraşŭ la unŭ hotelŭ, unde ne aşteptá o mésă întinsă. Aicĭ hotelierulŭ, — unŭ Némţŭ séu Ungurŭ ce erá — ne-a servitŭ bucate câtŭ se póte de próste, şi cu unŭ preţŭ nu se póte mai exageratŭ.

Pela órele 6 séra ne întórsemŭ îndĕrĕtŭ spre Orĕştiă, supĕraţĭ, ce-i dreptŭ, pe otelierulŭ, care a căutatŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de nedemnŭ sĕ ne speculeze, dar mulţămiţĭ şi încântaţĭ de cele ce vĕdusĕrămŭ înainte de prândŭ.

Pentru a vĕ puté descrie mai pre largŭ totŭ ce am vĕdutŭ şi simţitŭ în Huniadóra mi-ar trebuí timpŭ mai îndelungatŭ. Amintescŭ de astădată numai atâta, că Huniadóra este unŭ locŭ, ce merită sĕ fie cercetatŭ de fiecare Românŭ, care nu l'a vĕdutŭ încă, şi că pe lângă tóte ostenelile şi neplăcerile cu carĭ a fostŭ împreunată escursiunea nóstră, nu ne-a părutŭ rĕu, că amŭ visitatŭ acestŭ locŭ interesantŭ.

P. Dulfu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 20 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.20	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.30	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5%	89.05	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.20	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.30	Renta de hârtiă austriacă	80.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.?0	Renta de aurŭ austr.	103.05
Bonurĭ rurale ungare	101.10	Losurile din 1860	135.10
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acțiunile băncei austro-ungare	858.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.—	Act. băncei de creditŭ ung.	307.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Act. băncei de creditŭ austr.	308.80
Bonurĭ rurale transilvane	101 —	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
		Napoleon-d'orĭ	9.65½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.50
		Londra 10 Livres sterlinge	121.60

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 8 Augustŭ st. v. 1884.

Renta română (5%).	Cump. 93¾	vênd. 94
Renta rom. amort. (5%)	» 95⅜	» ——
» convert. (6%)	» 97¼	» 98
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	» 34¼	» ——
Credit fonc. rural (7%)	» 102¼	» 103
» „ „ (5%)	„ 90½	„ 92¼
» » urban (7%)	» 101¾	» 102
» » » (6%)	» 97½	» 98
» » » (5%)	» 87½	» 88
Banca națională a României	» 1323	» 1430
Ac. de asig. Dacia-Rom.	» 340.	» 375½
« » » Națională	» 237½	» 248
Aurŭ	» 5·40.%	» 5·50
Bancnote austriace contra aurŭ	» 2.07.	» 2.09

Cursulu pieței Brașovŭ
din 21 Augustŭ st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.11	Vênd.	9.14
Argint românesc	»	9.05	»	9.10
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.64
Lire turcescĭ	»	10.86	»	10.90
Imperialĭ	»	9.86	»	9.88
Galbenĭ	»	5.64	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpěra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, carĭ au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe una jumětate d e anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.“
se potŭ face de la **1** și **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	12 fl. v. a.	
„ „ „ ½ „	6 „ „	
„ „ „ ¼ „	3 „ „	
Se acórdă abonamente și lunare cu	1 „ „	
Pentru România și străinătate pe anŭ	36 francĭ	
„ „ „ „ ½ „	18 „	
„ „ „ „ ¼ „	9 „	

Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ sě binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea diarului sě nu sufere nicĭ cea mai mică întârdiere.

Administrațiunea.

PUBLICAȚIUNE.

Din partea primăriei comunale Nusfaleu comitatulŭ Bistrița-Năseudŭ prin acésta se aduce la cunoscința publică, cumcă pe basa concesiunei înaltului ministeriu reg. ung. de agricultură din anulŭ 1883 Nr. 53012, — se va vinde prin licitațiune publică în 3 Septembre 1884 st. n. în cancelaria comunală, unŭ terenŭ de pădure de Bradŭ de 134 jugere, din muntele comunalŭ „Marișielŭ.“

Doritorii de a cumpěră, suntŭ prin acésta provocațĭ pe diua hotărîtă diminéța pânâ la 9 óre provědųțĭ cu unŭ vadiu de 10% a se presentá, sau a aștерne unŭ ofertŭ provědųtŭ cu unŭ vadiu de 10% înainte de începerea licitațiunei verbale.

Prețulŭ strigărei este 60 fl. de jugărŭ.

Condițiunile de licitațiune se potŭ vedea la subscrisa primărie orĭ și când în órele oficióse.

Dela primăria comunală.

Nusfaleu în 10 Augustŭ 1884.

Ioane Vasilichi, notarŭ cercuale. — **Michailă Batta**, primarŭ.

Tipografia Alexi Brașovŭ.